

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponensis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofvrti, 1678

Lib. IV. cap. 7. & seqq. de bonorum Operum necessitate

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

LIBRI QUARTI

CAPUT SEPTIMUM & seqq.

DE

BONORUM OPERUM
NECESSITATE.

PRætermiffis Quæftionibus præviis, quibus huic Controverfiæ quali prælude-
re visum fuit Bellarmino, sc. de *discrimine Legi & Evangelij*, quod ante etiam oc-
casionem data fuit explicatum & fufficienter ostensum, in ejus explicatione nos ab-
Auguftini sententia non dissentire; item, de *Libertate Christiana*, circa cujus dis-
cuffionem Bellarminus cum larvis pugnavit, ac Evangelicos sibi finxit hostes, qui-
buscum iniret Bellum, nec id sine aliquo falsi crimine, quod aliis jam fuit obser-
vatum, ut iteratâ non sit opus Apologia; recta progredimur ad illud; in quo
quam-maximè dissentimus, videlicet, ipsam operum bonorum necessitatem, de
qua quidem Bellarminus, (quod cum debita gratiarum actione agnoscimus, &
instar Apologiæ opponimus præcedenti graviffimæ accusationi de libertate ab ob-
ligatione legis & operum bonorum studio,) monet ingenuè, nos in eo conve-
nire, quod opera bona sint necessaria, necessitate præsentia, quoniam alioquin Fides
non esset vera nec viva, nisi bonos faceret fructus, addens tamen ex tuâ & com-
muni Ecclesiæ Romanensis sententiâ, ea etiam esse necessaria ratione efficientia,
quoniam, uti scribit, efficiunt salutem, & non sola Fides sine ipsis. In ejus demon-
stratione post integram testimoniorum decadem è Scripturâ Sacrà, ubi altum de
authoritate Auguftini silentium est, tandem provocat ad integras Petri, Johan-
nis, Jacobi & Judæ Epistolas, de iis ex Auguftini libro de *Fide & operibus* ob-
servans, quod intentionem suam eò potiffimum direxerint, ut probarent, ope-
ra bona justificatis hominibus esse ad salutem necessaria, neque solam Fidem sufficere,
ut quidam illo tempore ex epistolis Paali non benè intellectis cæperant prædi-
care.

Hæc etiam inculcavit sub initium demonstrationis ex Ecclesiastica traditione,
nimirum, ipso tempore Apostolorum non defuisse, qui dicerent, solam Fidem
sufficere, ac opera non esse necessaria, Auguftino iterum teste præter locum pro-
ximè citatum, in opere de *unico Baptismo contra Petilianum*; Imò eundem de Evno-
mio in libro de *Hæresibus* scribere, quod usque adeo fuerit inimicus bonis moribus,
ut adseveraret, quod nihil cuiquam obesset quorumlibet perpetratio & perseverantia
peccatorum, si hujus, quæ ab illo docebatur, fidei particeps, esset.

Ex quibus apparet, scribit Bellarminus, ab antiquissimis Patribus habitas
pro hæreticis, qui sine bonis operibus salutem promittebant hominibus. Post tria ex
Auguftino adduxit testimonia, quibus hanc operum bonorum necessitatem ad salu-
tem adstruere laboravit. Primum ex libro ante laudato de *Fide & operibus*, ubi
sequentia leguntur: Illud videamus, quod excutiendum est à cordibus religiosi, ac
malâ securitate suam perdant salutem, si ad eam obtinendam sufficere putaverint so-
lam Fidem. Secundum ex opere de *Gratia & Libero Arbitrio*: Homines non intelligen-
tes, quod ait Apostolus, arbitramur hominem justificari per Fidem sine operibus, pu-
tauerunt, eum dicere, sufficere homini Fidem, etiamsi malè vivat, & bona
non habeat opera; quod absit, ut sentiret Vas electionis. Tertium è Præfatione in
Psalmum trigefimum & primum vel potius secundum Ebræos secundum: Si quis
se infirmitati propriæ omni ex parte donaverit, & in hanc cogitationem se inclinaverit,
ut dicat, quia Dei Misericordia omnibus peccatoribus, in quibus libet peccatis perseve-
rantibus, tantum credentibus, quia Deus liberat, Deus ignoscit, ita in finem est parata.

ut nemo pereat fidelium iniquorum, id est, nemo pereat eorum, qui dicunt sibi, quidvis faciam, quibuslibet facinoribus & flagitiis inquiner, quantumlibet peccem, liberat me Deus Misericordia sua, quia credidi in Eum; qui ergo dicit, neminem perire talium, cogitatione mala inclinatur in impunitatem peccatorum; & DEVS ille iustus, cui cantatur Misericordia & Iudicium, non sola Misericordia, sed & Iudicium, invenit hominem male de se præsumentem, & ad interitum suum DEI Misericordia abutentem, & necesse est, ut damnetur. Ubi Augustinus ex mente Bellarmini videtur, aperte hominem Lutheranium, describere, qui suam respiciens infirmitatem, & existimans, impossibile esse, ut Legem DEI possit servare, totum se transfert ad præsumptionem Misericordiæ DEI, & hoc ipso, quod credit, se à DEO liberandum, & sua peccata propter Fidem non imputanda, existimat omnia sibi jam esse salva. Caterum, quæ Bellarmini est additio, ejusmodi hominem dicit Augustinus ad interitum suum abuti Misericordia DEI, & necessario damnandum esse.

Equidem possent tria hæc Augustini testimonia, & quæ generatim ex Eo proponuntur à Bellarmino, generali quodam responso expediri, atque ad oculum ostendi, quam impertinenter ea Sententiæ Evangelicorum, opponantur, de quibus ipse Bellarminus, quod ante monitum, vi Veritatis adactus scripsit, quod præsentis necessitatem urgeant, & si rationem efficientiæ inficiant. Ne tamen quidquam videamur prætermisisse, juvat hic etiam ire ad speciem, & Augustini dicta, quamvis breviter, cum orthodoxa Evangelicorum Sententia conciliare. In primis verò, quod attinet scopum Epistolarum Petri, Johannis, Jacobi & Judæ, dudum post alios plures Hülfemannus noster opera laudabili in Harmonia Pauli & Jacobi contra Hugonem Grotium luculenter docuit, non solum Augustinæ Confessionis Apologiam ejusdem Sententiæ cum Augustino fuisse, verum & ipsummet Augustinum in laudato de Fide & operibus libro non definiisse, quod contra Bellarminum & quosvis operum bonorum ad Salutem Cogentios bene notandum venit, quod Salus animarum communis sit effectus & Fidei & operum ex Fide ortorum, sed quod operæ sint inseparabile requisitum veræ & efficis Fidei; ac proinde in ista phrasi, Fidem sine operibus nihil prodesse, (Notate hoc iterum vos operari,) *si sine operibus*, pertinere ad Subjectum Propositionis, non verò ad Prædicatum, atque hoc exinde manifestum esse, quod Augustinus ipse subjectum propositionis limitet, scribendo, *Non prodesse qualemlibet Fidem, qua in DEVM creditur, sed eam salubrem planeque Evangelicam, qua per Charitatem operatur.*

§. 96.
& seqq.

Itaque non distribui, nec etiam communicari illum effectum, qui dicitur; Salus & Justificatio, inter duas causas, quarum una sit Fides, altera autem charitas, sed ex verbis & mente Augustini circumscribi naturam Fidei ab effectu suo inseparabili & perpetuo, tanquam signo discretivo veræ Fidei ab imperfecta & insufficiente Fide, quæ Salutem sic ambit sola, ut negligat bonis operibus DEI viam tenere, quæ periphrasis est Fidei ab Augustino reprehensæ, quæ sic interpretatur Paulum, ut putet Eum dixisse, sufficere homini fidem, *etiamsi male vivat, & opera bona non habeat.* In opere de unico Baptismo, ad quod præterea in hoc negotio provocat Bellarminus, expresse agit Sanctus Doctor de insufficientia Fidei Historicæ, quam Dæmonibus quoque ex Jacobo adscribit, de qua nulla hic esse nobis controversiam constat. Verba Patris augustissimi hæc sunt: *Apostolus, cum quosdam redargueret, qui sufficere dicebant homini solam Fidem, nec ei Charitatis opera conjungebant, eos ex ista Dæmonum comparatione convicit, ne ideo se ad Deum pertinere existimarent, quod verum de Deo crederent, (non, quod fiducialiter in verum DEUM crederent,) etsi bona opera Fidei adjungere non curarent. Eos igitur, qui de Deo verum credunt, (non, qui fiducialiter in verum DEUM credunt,) & male vivunt, Dæmonibus comparavit &c.* Quæ de hæresi Evnomiana adspersit ex eodem Augustino, satis docent, ad præsentem iterum Controversiam non pertinere, ac Evangelicorum Sententiam de sola Fide salvifica, tam procul ab hac hæresi esse alienam, quam procul remotum est à terra Cælum; ipsa namque verba à Bellarmino citata ostendunt, Evnomium intellexisse Fidem, *quæ ab illo docebatur*, id est, capita Fidei, quæ ab illo proponebantur aliis, hic autem in controversiam veniente non alia Fide, quam qua DEI Gratia & Meritum Christi in Evangelio oblatum fiducialiter apprehenditur & adplicatur, uti sufficienter in

antecedentibus est explicatum. Quoad reliqua tria ex Augustino testimonia ex jam dictis res est clara & perspicua, quod nobis aduersentur minime, *primum* in primis ex libro de *Fide & operibus*, quamvis & cætera duo non nisi eò, etiam respiciant in totum. Certè locus ex opere de *Gratia & libero arbitrio* in proximè sequentibus explicat seipsum, ubi post Fidem non veram commendat eam, *quæ fideles DEI separat ab im-mundis Damonibus, qui credunt quidem, sed non operantur benè, non habentes Fidem, ex qua vivit iustus, id est, quæ per Dilectionem operatur, ut reddat ei Deus æternam vitam secundum eius opera*, de quorum posteriorum verborum sensu posthac in Controversia de *operum bonorum Merito* agetur. Verba è Præfatione in Psalmum trigésimum & primum vel secundum erunt manifestiora, ubi, quæ proximè sequuntur, simul habebunt locum. Proposuit nimirum Sanctus Doctor ibidem duo extrema, per quorum observationem à plerisque solet aberrari à via Salutis æternæ. *Anceps*, inquit in antecedentibus, *animus humanus & fluctuans inter confessionem infirmitatis & audaciam præsumtionis plerumque hinc atque inde contunditur, & ita impellitur, ut ei inquam libet partem cadere sit præcipitium*. Postquam igitur infirmitatis confessionem expressit verbis, quæ à Bellarmino sunt adducta, subiunxit quoque audaciam præsumtionis, hoc verborum tenore: *Si se in audaciam quandam præsumtionis erexerit, & de suis viribus iustitiæque præsumserit, & proposuerit animo iustitiam implere, & omnia, quæ præcipiuntur in Lege, ita facere, ut in nullo offendar, atque in potestate sua habere vitam suam, ut omnino nusquam labatur, nusquam deficiat, nusquam titubet, nusquam caliget, sibi que hoc tribuat & potentatui voluntatis suæ, etiamsi fortè impleverit omnia, quæ videntur justa coram oculis hominum, ita ut nihil inveniatur in vita ejus, quod possit ab hominibus reprehendi, ipsam præsumtionem jaclationemque Superbia damnat Deus*. Nullam hic Bellarmino ac Ejus ad seclis inferemus injuriam, dum prioribus verbis de confessione infirmitatis Augustinum aperte putat describere hominem Lutheranum, si ex jure talionis non injustæ dicamus, retorquentes, eundem Sanctum Doctorem verbis de audacia præsumtionis descibere hominem Papæum, pharissia Sanctitate turgidum, ac omnes alios ab Instituto hocce suo remotos tanquam miseros peccatores contemnentè ac damnantem, ut ut agnoscamus minime, verba Augustini posse ad Sententiam Evangelicorum adplicari rite, quia potius ad imitationem & ductum Patris augustissimi utrumque extremorum vitantes, de quibus nimirum ita porro censuit: *Præsumptio de iustitia quasi dextra est, cogitatio autem impunitatis peccatorum quasi sinistra. Audiamus vocem Dei, dicentem nobis: Ne declines in dextram aut sinistram. Ne præsumas ad Regnum de iustitia tua, ne præsumas ad peccandum de Misericordia DEI. Ab utroque te Divinum revocat Præceptum, & ab illa altitudine, & ab illa profunditate. Illic si ascenderit, præcipit ab eis, hac si lapsus fueris, demergeris*. Et quia sibi met ipsi objecit, *Quid ergo faciam?* Respondit, *Psalmum nos id docere*, quem ibi sumit explicandum. Possunt hæc in præsens sufficere, contra illos etiam, qui non ita pridem damnatam Seculo antecedente hanc Phrasin *Majorificam* de necessitate bonorum operum ad Salutem non sine Scandalo & pravi Schismatis periculo, in Ecclesiæ theatrum reproduxerunt, iisdem uti de cætero rationibus & argumentis, ita etiam Augustini testimoniis utentes, de quorum mente jam dictum est, ut nihil amplius ad Institutum præsens possit desiderari. Nam quod aliqui addunt *quartum* ex libro *Quæstionum octoginta & trium*, illud ab aliis excussum est atque ostensum, nihil aliud in eo contineri, quam quod Sanctus Doctor alibi pluries ad mentem Jacobi de Fide non mortua, sed viva docuit, uti supra etiam data occasione vidimus.

Vid. Ca-
lov. in
Harm.
p. 705.

CAPUT DUODECIMUM & seqq.

DE

Possibilitate Legis implende.

Hanc ut contra Evangelicos, adstruat Bellarminus, multis usus est Scripturæ Sacræ testimoniis, nullâ tamen adhibita in iisdem explicandis auctoritate Augustini, quam alias non parce solet adhibere. Quod verò hic omissum potuit videri, large compensavit, ubi ex Patribus idem fuit demonstrandum, prolixissime in Sententiam